

Miljödepartementet

Tjust Fågelklubb
Larsgunnar Nilsson (ordförande)
larsgunnarn@gmail.com

Överklagande av Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut om tillägg till föreskrifter och tillägg till skötselplaner för flera naturreservat i Kalmar län

Regeringens beslut

Regeringen ändrar det överklagade beslutet på följande sätt.

Tillägget i skötselplanen ska ha följande lydelse: "Vid stora förekomster av granbarkborre som kan orsaka större samtida tr addedöd får träd som är under angrepp om nödvändigt fällas och barkas inom reservatet, under förutsättning att de områden som har förvaltningsinriktning fri utveckling i övrigt får utvecklas fritt. Där det inte skadar områdets prioriterade naturvärden får angripna träd även avverkas och bortföras ur naturreservatet. Åtgärder ska ske på sådant sätt att inte körskador uppstår".

Regeringen avslår överklagandet i övrigt.

Ärendet

Länsstyrelsen i Kalmar län beslutade den 29 april 2020 i ärende med dnr 511-2957-20 om tillägg till föreskrifter samt tillägg till skötselplaner för naturreservaten Blomsfors, Knästorp, Köksmåla, Lämmedal, Mörtfors, Norra Göten, Risebo, Späckemåla, Stamsjövägen, Stora Vrången, Västra Marströmmen, Åby samt Ölvedal, Kalmar län. Beslutet finns i *bilagan*.

Tjust Fågelklubb har överklagat beslutet och yrkar att sådana avverkningsåtgärder som beskrivs i tillägget till skötselplanen inte ska få ske. Föreningen anför i huvudsak följande. Beslutet är felaktigt. Åtgärderna strider mot syftet med naturreservaten. De utgör ett generellt hot mot den biologiska mångfalden och strider mot miljöbalken och artskyddsförordningen. Att tillåta att träd

fälls, barkas och förs bort ur reservaten på grund av angrepp av granbarkborre eller andra organismer är inte förenligt med reservatens syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Det finns andra åtgärder som inte förstör natur och naturmiljöer. Granbarkborrens förekomst och spridning har orsakats av skogsindustrins skogsplantager och den monokultur detta innebär. Åtgärderna utgör hot mot naturvärdena i samtliga uppräknade naturreservat i beslutet men särskilt i Risebo och Stora Vången utgör de hot mot skyddsvärda fågelarter som är klassade som nära hotade (NT) och sårbara (VU).

Naturvårdsverket har yttrat sig i ärendet och anför sammanfattningsvis att regeringen bör upphäva länsstyrelsens beslut, bl.a. eftersom beslutet går utöver ramarna i miljöbalken.

Skälen för regeringens beslut

Ett mark- eller vattenområde får enligt 7 kap. 4 § miljöbalken av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Av 7 kap. 6 § miljöbalken framgår att länsstyrelsen får förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla vissa intrång inom området om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Av 7 kap. 7 § miljöbalken framgår att länsstyrelsen helt eller delvis får upphäva beslut om naturreservat som den tidigare har meddelat om det finns synnerliga skäl och om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

En skötselplan ska enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. avse ett naturreservats långsiktiga vård.

Av länsstyrelsens beslut framgår bl.a. följande. Syftet med beslutet är att möjliggöra åtgärder för att minska risken för spridning av invasiva arter eller skadeorganismer, såsom granbarkborreangrepp, såväl inom som till eller från naturreservatet så länge detta inte strider mot dess syfte eller skadar prioriterade naturvärden.

Regeringen konstaterar att ändringen av föreskriften med beteckningen B5 som länsstyrelsen har beslutat om för 13 naturreservat innebär att

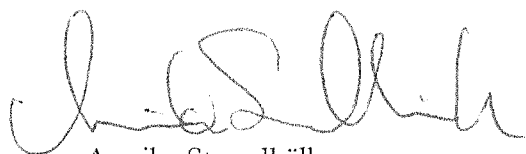
formuleringen ”som kan hota syftet med naturreservatet” stryks från följande fullständiga formulering: ”Skyddsåtgärder mot invasiva arter eller skadeorganismer som kan hota syftet med reservatet, exempelvis vid massangrepp av insekter eller svampar som kan orsaka omfattande träddöd eller vid etablering av invasiva arter i vattenmiljöer”. Länsstyrelsen har angett att beslutet i denna del är fattat med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken ger förvaltaren rådighet att utföra åtgärder på annans mark. Regeringen konstaterar att det inte är möjligt att meddela föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken som står i strid med eller som inte behövs för att tillgodose naturreservatets syfte. När det gäller sådana skyddsåtgärder som avses i länsstyrelsens formulering är det uppenbart att dessa enbart får utföras när naturreservatets syfte skulle hotas om åtgärderna inte genomförs, oavsett om detta framgår av föreskriften eller inte. Eftersom det inte är möjligt för länsstyrelsen att besluta om föreskrifter som inte behövs för att uppnå syftet med naturreservatet innebär borttagandet av formuleringen ”som kan hota syftet med naturreservatet” alltså inte någon skillnad för föreskriftens rättsverkan och inte heller för förvaltarens möjligheter att utföra angivna åtgärder. Borttagandet av den aktuella formuleringen kan därför inte ses som ett upphävande av beslut enligt 7 kap. 7 § miljöbalken utan ska ses som en ändring av det ursprungliga beslutet som kan göras enligt 7 kap. 6 § miljöbalken utan särskilda kvalifikationskrav. Överklagandet bör avslås i denna del.

När det gäller tillägg till skötselplanen innebär länsstyrelsens beslut i huvudsak en precisering av den aktuella föreskriften enligt 7 kap. 6 § miljöbalken och tydliggör därmed den långsiktiga vården av reservatet. Tillägget bör dock delvis ändras så att det inte innebär en utvidgning i förhållande till vad som är reglerat genom den aktuella föreskriften. Tillägget bör även begränsas till att precisera vad som ska gälla under vissa närmare angivna förutsättningar vid stora förekomster av granbarkborre och inte omfatta vad som ska gälla för stora förekomster av andra organismer. Det finns i dagsläget inget som tyder på att sådana angrepp av andra organismer

är att vänta eller att sådana andra angrepp skulle motivera motsvarande skyddsåtgärder.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Anna Berglund

Kopia till

Statsrådsberedningen (SAM)

Näringsdepartementet (SMF, R)

Naturvårdsverket

✓ Länsstyrelsen i Kalmar län

Beslut om tillägg till föreskrifter samt tillägg till skötselplaner för naturreservaten Blomsfors, Knästorp, Köksmåla, Lämmedal, Mörtfors, Norra Göten, Risebo, Späckemåla, Stamsjövägen, Stora Vrången, Västra Marströmmen, Åby samt Ölvedal i Kalmar län

Länssstyrelsens beslut

Länssstyrelsen beslutar att med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken (1998:1252) om att i naturreservaten Blomsfors (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3785-12), Knästorp (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3760-12), Köksmåla (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3759-12), Lämmedal (beslutat den 23 november 2012, diarienummer 511-2907-12), Mörtfors (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3778-12), Norra Göten (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3761-12), Risebo (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12), Späckemåla (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3782-12), Stamsjövägen (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3758-12), Stora Vrången (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12), Västra Marströmmen (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3788-12), Åby (beslutat den 19 november 2014, diarienummer 511-3412-12) samt Ölvedal (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3777-12) ersätta befintlig föreskrift angående skyddsåtgärder mot invasiva arter och skadeorganismer till föreskrifterna under B, gällande vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas tåla för att tillgodose syftet med reservatet, med följande lydelse:

- Skyddsåtgärder mot invasiva arter eller skadeorganismer, som exempelvis vid massangrepp av insekter eller svampar som kan orsaka omfattande träddöd eller vid etablering av invasiva arter i vattenmiljöer.

Länssstyrelsen beslutar vidare med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken (1998:1252) om att i naturreservaten Knästorp (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3760-12), Köksmåla (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3759-12), Lämmedal (beslutat den 23 november 2012, diarienummer 511-2907-12), Mörtfors (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3778-12), Norra Göten (beslutat den 5 november

2020-04-29

511-2957-20

2013, diarienummer 511-3761-12), Risebo (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12), Späckemåla (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3782-12), Stamsjövägen (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3758-12), Stora Vrängen (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12), Västra Marströmmen (beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3788-12), Åby (beslutat den 19 november 2014, diarienummer 511-3412-12) och Ölvedal (beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3777-12) göra följande tillägg till föreskrifterna under B, gällande vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas tåla för att tillgodose syftet med reservatet:

- Frihuggnings av värdefulla träd, eller dess efterträdare, ska kunna ske i hela reservatet.

Länssstyrelsen beslutar vidare med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken om följande tillägg till gällande skötselplaner för samtliga i detta beslut uppräknade naturreservat:

- Vid stora förekomster av granbarkborre eller andra organismer som kan orsaka större samtida trädod får träd fällas och barkas inom hela reservatet. Där det inte skadar områdets prioriterade naturvärden får angripna träd avverkas och bortföras ur naturreservatet. Åtgärder ska ske på sådant sätt att inte körskador uppstår.

I övrigt gäller de av Länssstyrelsen fattade beslut oförändrat för samtliga i detta beslut uppräknade naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Berörda naturreservat

Blomsfors, Oskarshamns kommun. Beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3785-12.

Knästorp, Hultsfreds kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-376012.

Köksmåla, Oskarshamns kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3759-12.

Lämmedal, Oskarshamns kommun. Beslutat den 23 november 2012, diarienummer 511-2907-12.

Mörtfors, Västerviks och Oskarshamns kommuner. Beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3778-12.

Norra Göten, Oskarshamns kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3761-12.

Risebo, Västerviks kommun. Beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12.

2020-04-29

511-2957-20

Späckemåla, Oskarshamns kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3782-12.

Stamsjövägen, Oskarshamns kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3758-12.

Stora Vrängen, Västerviks kommun. Beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3756-12.

Västra Marströmmen, Västerviks kommun. Beslutat den 3 december 2013, diarienummer 511-3788-12.

Åby, Mönsterås kommun. Beslutat den 19 november 2014, diarienummer 511-3412-12.

Ölvedal, Oskarshamns kommun. Beslutat den 5 november 2013, diarienummer 511-3777-12.

Skälen för beslutet

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får Länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken ska skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Vilka åtgärder som kan göras inom ett naturreservat regleras av dess syfte, föreskrifter och skötselplan. Möjliga åtgärder kan skilja sig mellan olika reservat och även mellan olika delar av ett naturreservat.

Länsstyrelsen har konstaterat att det inom vissa naturreservat föreligger ett behov av ett tillägg till föreskrifterna under B, gällande vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas tåla för att tillgodose syftet med reservatet.

Syftet med beslutet är att möjliggöra åtgärder för att minska risken för spridning av invasiva arter eller skadeorganismer, såsom granbarkborreangrepp, såväl inom som till eller från naturreservatet så länge detta inte strider mot dess syfte eller skadar prioriterade naturvärden.

Länsstyrelsen ser även ett behov av att göra ett tillägg angående frihuggning av värdefulla träd för att förlänga livet på dessa och skapa långsiktiga förutsättningar för arter knutna till gamla träd att fortleva i området.

2020-04-29

511-2957-20

Ärendets beredning

Den varma och torra sommaren 2018 har gjort att skogarna i södra Sverige drabbats hårt av större angrepp av granbarkborre. Angrepp har också skett i flera naturreservat. Naturreservaten utgör endast en liten del av skogslandskapet och granbarkborreangreppen i reservaten påverkar därför inte angreppens storlek i stort men på samma sätt som granbarkborrar kan flyga in i ett reservat kan de också flyga ut och påverka närområdet.

Naturvårdsverket har fått ett regeringsuppdrag som handlar om att bekämpa granbarkborrar i formellt skyddade skogar områden (nationalparker och naturreservat). Uppdraget ska slutredovisas den 15 oktober och är formulerat enligt följande:

Naturvårdsverket ska ta fram en vägledning för länsstyrelsernas insatser beträffande att minska spridningen av granbarkborrar från skyddade. Vägledningen kommer bland annat innehålla förebyggande arbete och kapacitetsuppbyggnad för att stoppa spridningen av granbarkborrar.

Även länsstyrelsen har fått ett regeringsuppdrag; att redovisa vilka åtgärder de vidtagit för att minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden i de av utbrott drabbade länen.

I de naturreservat som är berörda av beslutet fanns inte stöd i reservatsföreskrifterna för att genomföra de bekämpningsåtgärder som länsstyrelsen finner nödvändiga att göra. Därför fanns ett behov av att göra ett tillägg till föreskrifterna till dessa reservat. Tilläggen kommer att innebära att det blir möjligt att genomföra bekämpningsåtgärder så länge dessa inte strider mot reservatets syfte eller skadar naturvärden.

Länsstyrelsens naturskötselenhet gjorde den 20 mars 2020 ett informationsutskick om granbarkborreangrepp och om länsstyrelsens arbete med att förhindra spridning från naturreservat. Brevet skickades till alla som äger fastigheter i eller intill ett naturreservat där det finns granskog, inom en 500 meters radie kring reservaten.

I utskicket informerades det om att ändringen av föreskrifterna skulle kungöras i lokalpressen där det också framgick vilka reservat som berördes.

Sakägare har med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken förelagts att yttra sig över förslaget genom kungörelse inför den 28 mars 2020 i dagstidning. Inga synpunkter har inkommit.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet genom skrivelse som ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast 2020-05-23, se bilaga 1.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling.

Kungörelse ska införas i ortstidning. Delgivning anses ha skett den dag kungörelsen var införd i ortstidning.

2020-04-29

511-2957-20

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Cecilia Schelin Seidegård. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschef Karin Bergman; Åsa Johansson, chef naturskötselenheten; Martin Unell, chef naturskyddsenheten deltagit, den sistnämnde föredragande.

*Cecilia Schelin Seidegård

*Martin Unell

***Denna handling är digitalt signerad och saknar därför namnunderskrifter**

Bilagor

1. Upplysning om kungörelsedelgivning/Hur man överklagar.

Sändlista

Naturvårdsverket via VIC natur
Skogsstyrelsen, Kalmar distrikt, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Hultsfreds, Oskarshamns, Mönsterås och Västervik kommun
Hultsfred, Oskarshamns, Mönsterås och Västervik kommuners aktförvarare

HUR MAN ÖVERKLAGAR

VEM KAN ÖVERKLAGA	Beslutet får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot. Beslutet får även överklagas av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen eller Havs- och vattenmyndigheten.
VEM SKA PRÖVA ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos Regeringen, miljödepartementet.
HUR MAN UTFORMAR ÖVERKLAGANDET	I skrivelsen ska Ni • tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och dag för beslutet • redogöra varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur Ni anser att beslutet ska ändras Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till Regeringen, miljödepartementet. Länsstyrelsens adress och telefonnummer finner Ni längst ner på denna sida.
SENASTE DATUM FÖR ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i länets författningssamling samt kungjorts i ortstidning , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Ni ska underteckna skrivelsen och förtydliga namnteckningen. Uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer till bostaden samt adress och telefonnummer till arbetsplatsen och ev. annan plats där Ni är anträffbar.